

REPUBLICA MOLDOVA

IMPACTUL RĂZBOIULUI DIN UCRAINA ASUPRA MOLDOVENILOR REVENIȚI DIN STĂINĂTATE

Februarie - Iunie 2023

Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM). Denumirile folosite și prezentarea materialelor din raport nu implică exprimarea vreunei opinii din partea OIM cu privire la statutul juridic al unei țări, teritoriu, oraș sau zonă, sau al autorităților acestuia, sau cu privire la frontierele sau limitele sale. OIM se angajează să respecte principiul conform căruia migrația umană și ordonată este în beneficiul migranților și al societății. În calitate de organizație interguvernamentală, OIM acționează împreună cu partenerii săi din comunitatea internațională pentru: a contribui la soluționarea provocărilor operaționale ale migrației; a promova înțelegerea problemelor legate de migrație; a încuraja dezvoltarea socială și economică prin intermediul migrației; și a susține demnitatea umană și bunăstarea migranților.

Această publicație a fost posibilă datorită sprijinului acordat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB).

Editura

Organizația Internațională pentru Migrație
Biroul regional pentru Europa de Sud-Est, Europa
de Est și Asia Centrală
Dampfschiffstrasse 4/10-11, 1030 Viena, Austria
+43 1 581 22 22
Website: <https://rovienna.iom.int/>
Contact: ROViennaDataResearch-Newsletter@iom.int

Organizația Internațională pentru Migrație
Oficiul din Republica Moldova
Le Roi Business Center, Strada Sfatul Țării 29,
Republica Moldova
+373 (6) 800 33 11
Website: <https://moldova.iom.int/>
Contact: IOMMoldovaDTM@iom.int

Acest raport a fost publicat fără editarea oficială de către OIM.

Fotografie de copertă: Cetățenii moldoveni așteptând în apropierea Aeroportului Internațional Chișinău, Republica Moldova. © OIM 2023

Citație: organizația Internațională pentru Migrație (OIM), 2 Februarie 2024. DTM Moldova "Impactul războiului din Ucraina asupra moldovenilor reveniți din străinătate" IOM, Chisinau, Republica Moldova. Pentru mai multe informații privind termenii și condițiile rapoartelor și produselor de informare DTM, vă rugăm să consultați: <https://dtm.iom.int/terms-and-conditions>

Data publicării: 2 Februarie 2024

© OIM 2024

Unele drepturi sunt rezervate. Această lucrare este pusă la dispoziție sub licența [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode) (CC BY-NC-ND 3.0 IGO).*

Pentru specificații suplimentare, vă rugăm să consultați [Copyright and Terms of Use](#).

Această publicație nu trebuie să fie utilizată, publicată sau redistribuită în scopuri destinate în principal sau orientate spre avantaje comerciale sau compensații bănești, cu excepția scopurilor educaționale, de exemplu, pentru a fi inclusă în manuale școlare.

Permisuni: Solicitățile de utilizare comercială sau de drepturi și licențe suplimentare vor fi trimise publications@iom.int.

* <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

CUPRINS

---

1. Rezumat executiv	9
2. Introducere	9
3. Locația respondenților	11
Durata șederii în Republica Moldova și grupele de vârstă	13
4. Cetățenie și țări de ședere	14
5. Motive de întoarcere și de plecare repetată	15
Servicii de suport necesare la întoarcerea în Republica Moldova	16
Motive de plecare după reîntoarcere (din anul 2022)	17
6. Compoziția familiilor, nevoi și vulnerabilități	18
7. Surse de informații	19
Percepții și preocupări ale migranților reveniți	20
8. Intențiile migranților reveniți și a membrilor familiilor	21
9. Concluzie	23
10. Metodologie	24

LISTA DE FIGURI ȘI HĂRȚI

Harta 1: Țările de ședere înainte de plecare, (%)	viii
Harta 2: Distribuția raională a familiilor cu migranți reveniți în Republica Moldova	11
Figura 1: Distribuția membrilor familiilor ce au în compoziția lor membrii reveniți de peste hotare	12
Figura 2: Distribuția și numărul familiilor ce au în compoziția lor membrii reveniți de peste hotare	12
Figura 3: Distribuția migranților reveniți, în funcție de așezarea rurală/urbană în care locuiau după întoarcere	12
Figura 4: Distribuția regională a respondenților contactați și rata de participare la sondaj	13
Figura 5: Distribuția de vârstă a migranților reveniți, pe gen	14
Figura 6: Distribuția respondenților în funcție de dubla cetățenie în afară de cea moldovenească	14
Figura 7: Distribuția migranților reveniți în funcție de motivele de întoarcere acasă	15
Figura 8: Percepția salariilor	16
Figura 9: Distribuția migranților reveniți după necesitățile declarate la întoarcerea în Republica Moldova	16
Figura 10: Distribuția respondenților în funcție de specializarea profesională	16
Figura 11: Distribuția respondenților în funcție de motivele plecării după revenirea din 2022	17
Figura 12: Distribuția membrilor familiilor care au plecat după întoarcere	17
Figura 13: Distribuția respondenților după țara de destinație a plecării repetate	17
Figura 14: Vârsta medie și genul membrilor familiilor	18
Figura 15: Numărul mediu de membri al familiilor angajați	18

LISTA DE FIGURI ȘI HĂRȚI

Figura 16: Numărul mediu de membri al familiilor ce primesc compensații	18
Figura 17: Distribuția membrilor familiilor cu necesități speciale	18
Figura 18: Distribuția membrilor familiilor cu condiții serioase de sănătate	19
Figura 19: Distribuția primară, secundară și terțiară a surselor de informare	19
Figura 20: Percepțiile privind probabilitatea de escaladare a războiului din Ucraina	20
Figura 21: Nivelul de îngrijorare cu privire la riscul ca războiul să se extindă în Republica Moldova	20
Figura 22: Distribuția respondenților care se gândesc să-și părăsească locul de reședință în cazul escaladării conflictului	21
Figura 23: Membrii familiilor care consideră să plece în cazul escaladării conflictului	21
Figura 24: Circumstanțe care influențează deciziile privind schimbarea locului de reședință	21
Figura 25: Destinația planificată a respondenților care doresc să schimbe locul de reședință	22
Figura 26: Distribuția membrilor familiilor în funcție de documentele de călătorie deținute	22
Figura 27: Posibile țări de destinație ale respondenții care intenționează să părăsească Republica Moldova	22

ACRONIME

BNS - Biroul Național de Statistică

CATI - Interviu Telefonic Asistat de Calculator

CSI - Comunitatea Statelor Independente

CIVIS - Centrul de Analize și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice

COVID-19 - Corona Virus Disease 2019

BRD - Biroul Relații cu Diaspora

DTM - Matricea de Urmărire a Mobilității

EUR - Euro

PIB - Produs Intern Brut

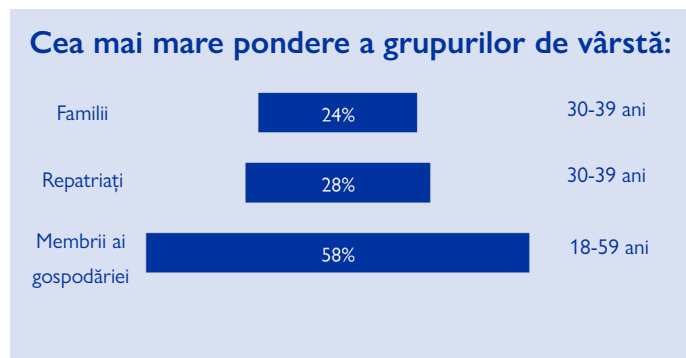
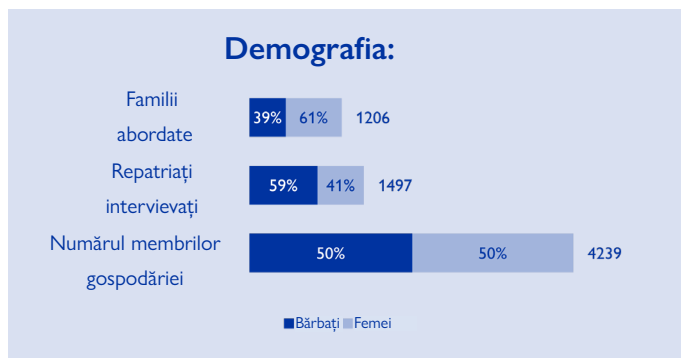
OIM - Organizația Internațională pentru Migrație

RTȚ - Resortisanți din Țări Terțe

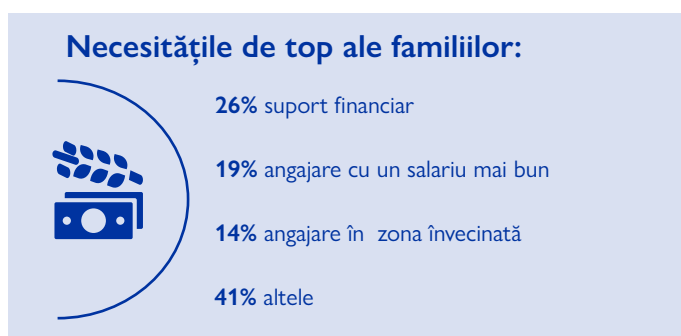
PNUD - Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare

CONSTATĂRI CHEIE

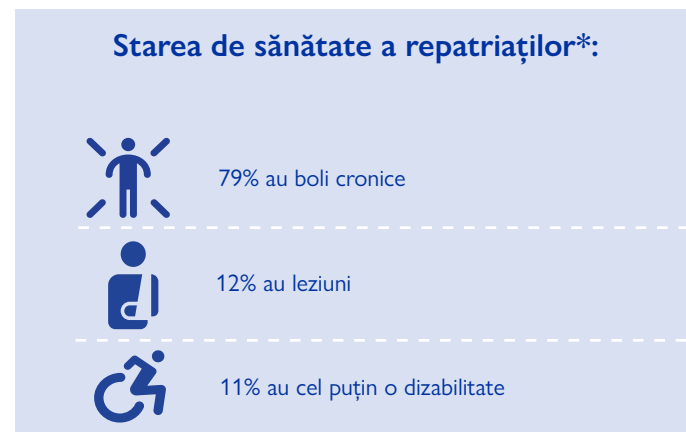
VARIABLE SOCIO-DEMOGRAFICE:

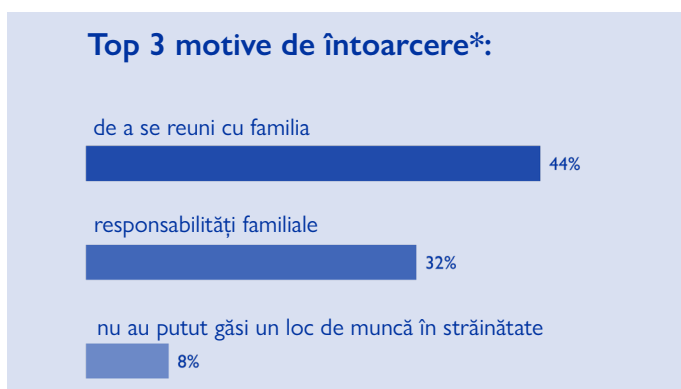
NECESITĂȚI:

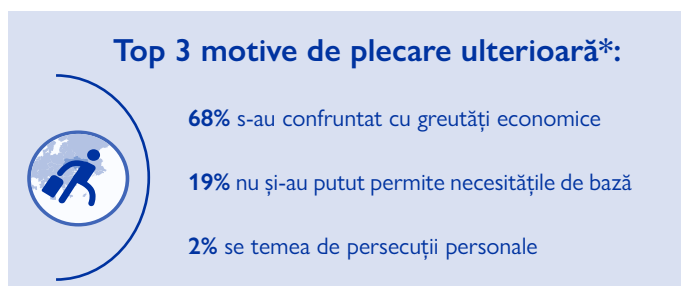
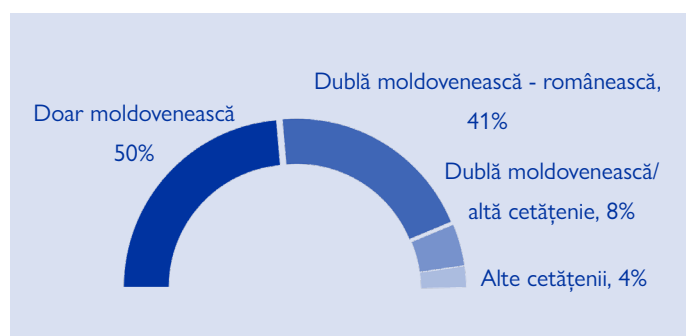
SĂNĂTATE:

SE ÎNTORC ȘI PLEACĂ DIN NOU:

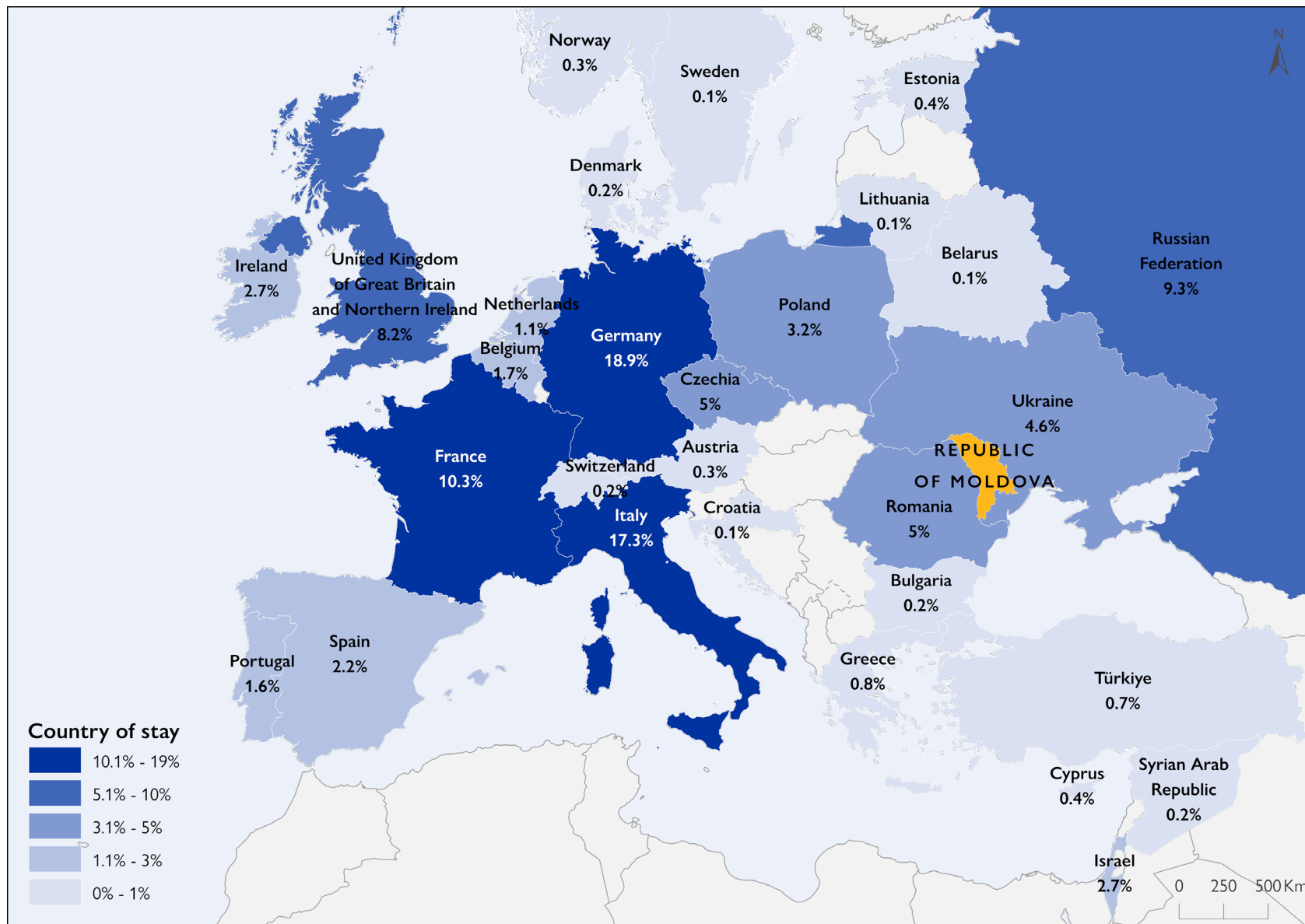

CETĂȚENIE:

* Mai mult de un răspuns posibil

Harta 1: Țările de ședere înainte de plecare, (%)

Această hartă este prezentată doar în scop ilustrativ. Limitele și numele indicate, precum și denumirile utilizate pe această hartă nu implică aprobarea sau acceptarea oficială din partea OIM.

1. Rezumat executiv

Războiul din Ucraina a provocat deplasări substanțiale de persoane atât în interiorul Republicii Moldova, cât și în întreaga regiune învecinată. Situația refugiaților este variată de fluxuri semnificative de migranți moldoveni care se întorc din străinătate, în special din Ucraina, Federația Rusă și alte țări vecine. Efectele crizei din Ucraina, combinate cu consecințele persistente ale pandemiei COVID-19, ar putea schimba dinamica migrației în Republica Moldova, ducând la o scădere a emigrației și la o creștere a numărului de cetățeni moldoveni care se întorc acasă. Acest lucru ar putea avea efecte grave pe termen lung asupra economiei moldovenești, care este deja afectată, împiedicând capacitatea acesteia de a răspunde provocărilor umanitare și economice legate de criza ucraineană. Există lacune majore în ceea ce privește datele referitoare la repatriații moldoveni, inclusiv informații privind profilurile socio-economice, nevoile, vulnerabilitățile și intențiile lor pentru viitor.

Pentru a suplini aceste lacune, Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), în calitate de organizație interguvernamentală care promovează migrația umană și ordonată, a realizat un sondaj cu

repatriații moldoveni pentru a evalua modul în care războiul i-a afectat.

- **Repatriații sau migranții reveniți sau care se întorc** sunt definite de DTM ca fiind “persoane care se întorc în țara de origine după ce s-au îndepărtat de locul lor de reședință obișnuită și au trecut o frontieră internațională”.

Sondajul a identificat 1,497 de persoane care se întorc în Republica Moldova din 1,206 familii țintă în perioada februarie - iunie 2023 (A se vedea Harta 2 de la pagina 11). În acest raport sunt cercetate și analizate provocările, nevoile, vulnerabilitățile și intențiile moldovenilor reveniți, precum și impactul războiului din Ucraina asupra situației lor social-economice. Studiul are ca scop completarea datelor și informațiilor deținute de autoritățile locale și de alți actori umanitari. Aceasta va influența la o mai bună înțelegere a intențiilor și tiparelor de mobilitate a cetățenilor Republicii Moldova care se aflau în străinătate înainte de începerea războiului din 2022, care ulterior au revenit în țară.

2. Introducere

Războiul din Ucraina a avut un impact socio-economic semnificativ asupra Republicii Moldova, cu efecte negative asupra populației deja afectată. Conform estimărilor Băncii Mondiale, în anul 2022 numărul persoanelor care fac parte din grupurile vulnerabile, a crescut la cota de o treime din totalul populației, înregistrând o creștere de 25 la sută în 2021 ([Banca Mondială, 2023](#)). Acest lucru a fost influențat de mai mulți factori, printre care s-a enumerat majorarea ratei anuale a inflației de la 13 la sută în anul 2021 la 34 la sută în octombrie 2022 și s-a menținut ridicată de atunci, fluctuând în jurul cotei de 25 la sută ([Banca Națională a Moldovei](#)). Prețurile gazelor naturale și ale energiei electrice au crescut la cele mai înalte niveluri din ultimele decenii. Costurile gazelor naturale au crescut

de aproape șapte ori, în timp ce prețul energiei electrice s-a majorat aproximativ de patru ori. Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) estimează că peste 63 la sută dintre familiile din Moldova ar putea deveni sărace din punct de vedere energetic în viitorul apropiat ([UNDP, 2023](#)). În plus, din cauza întreruperii canalelor de transport, războiul are, de asemenea, efecte semnificative asupra fluxurilor comerciale, exercitând presiuni suplimentară asupra întreprinderilor locale. Astfel fiind forțați să-și reorienteze exporturile de pe piețele Comunității Statelor Independente (CSI) către alte destinații și să-și asigure aprovizionarea din surse alternative. Toți acești factori au afectat creșterea economică și produsul intern brut (PIB) a țării contractându-se în 2022 (5%) ([Biroul Național de Statistică, 2023](#)).

În fața provocărilor macroeconomice menționate anterior, schimbarea tiparelor fluxurilor de remitențe și a migrației forței de muncă ar putea genera consecințe de durată pentru populația Moldovei și pentru capacitatea acesteia de a face față efectelor războiului. Începând cu anul 2000, migrația forței de muncă și remitențele au devenit una din sursele principale de sprijin social, afectând performanțele de creștere, finanțele publice, balanța de plăți și ratele de schimb.

OIM estimează că aproximativ 350,000 de cetățeni moldoveni au fost implicați în migrația pe termen scurt pentru a munci în afara țării ([evaluare rapidă în teritoriu a OIM, 2020](#)). De asemenea Banca Mondială a estimat că migrația forței de muncă a atins cota de 42 la sută în 2021 ([Banca Mondială, 2023](#)). Leșirea forței de muncă tinere și calificată a cauzat o pierdere semnificativă de capital uman și a pus în pericol dezvoltarea pe termen lung a țării. Cu toate acestea, circulația lucrătorilor temporari și calificați dincolo de frontierele naționale a contribuit, de asemenea, în mod direct la reducerea sărăciei, la dezvoltarea resurselor umane și la îmbunătățirea veniturilor familiilor prin creșterea remitențelor.

Estimările Băncii Mondiale, au arătat că în 2006 remitențele în Republica Moldova au reprezentat 35 la sută din PIB-ul țării. În 2021 această cotă s-a diminuat de două ori (16%) și totuși ponderea transferurilor personale au rămas considerabile ([Banca Mondială, 2023](#)). Datorită importanței migrației umane și a modului în care aceasta contribuie la economiile din întreaga lume, inclusiv a Moldovei, OIM în calitate de organizație inter-guvernamentală care promovează migrația umană și ordonată, conlucrează cu guvernul cu scopul de a proteja drepturile migranților și de a răspunde nevoilor acestora.

Experiența extinsă al OIM în regiune, împreună cu prezența sa în țară începând din 2001, a plasat-o printre primii actori umanitari care au furnizat un răspuns de urgență în fața crizei umanitare declanșate de războiul din Ucraina. OIM își asumă un rol important în abordarea nevoilor refugiaților, ale comunităților

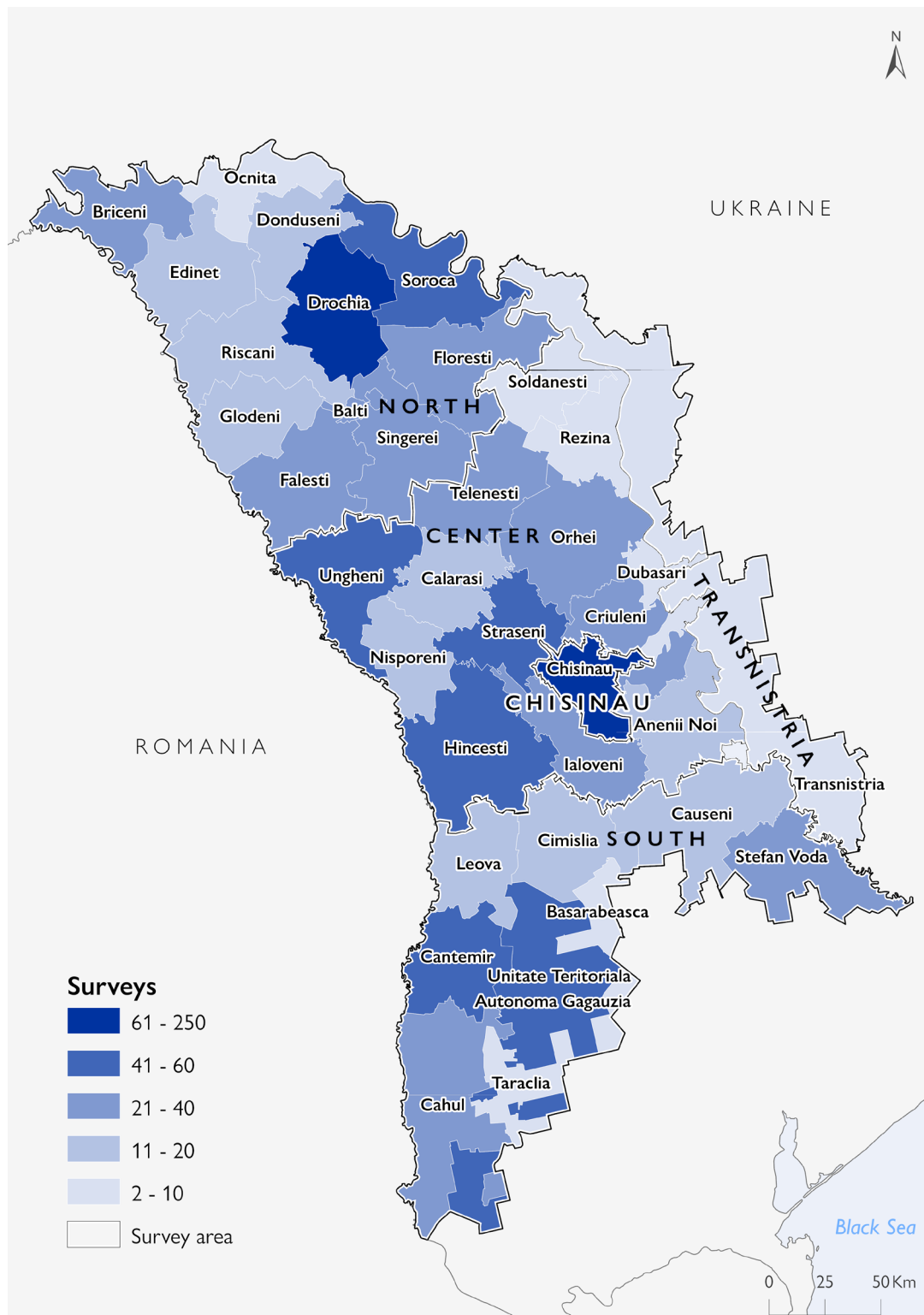
gazdă, precum și ale repatriaților moldoveni. În special, OIM a sprijinit activitatea guvernului la elaborarea unor politici de reintegrare sustenabilă a repatriaților, care a culminat cu adoptarea recentă a "Programului național de reintegrare a migranților care se întorc" sponsorizat de OIM ([OIM, 2023](#)).

Având în vedere toate cele de mai sus, acest raport ar trebui interpretat ca un instrument de sprijin pentru aceste eforturi. Există, într-adevăr, deficiențe semnificative în ceea ce privește datele referitoare la profilurile socio-economice, nevoile, vulnerabilitățile și intențiile celor reveniți. Obiectivul acestui studiu a fost de suplini cu datele identificate lipsă. Acest lucru este realizat, în primul rând, prin evaluarea ratei de incidență a repatriaților moldoveni într-un mod semnificativ din punct de vedere statistic, reprezentativ și fiabil. În al doilea rând, prin furnizarea unei analize contextuale privind principalele provocări, nevoi, vulnerabilități și intenții ale migranților moldoveni care se întorc în țară, de asemenea privind modul în care acestea au fost sau sunt influențate de război.

În cele din urmă, studiul efectuat are menirea să contribuie la susținerea activității programatice a OIM în Republica Moldova. În cadrul existent, acesta ar urma să informeze programele, politicile și răspunsul umanitar în domeniul tranziției și redresării post-criză, vizând în special migranții care se întorc în comunitățile afectate de criză. În contextul mai larg, acest raport poate fi valoros pentru planificarea viitoare legate de migrație, implicarea diasporei, precum și dezvoltarea competențelor și a forței de muncă. Raportul dat ar putea facilita îmbunătățirea programelor de informare privind reîntoarcerea, de consiliere, stimulente financiare și de altă natură, precum și asistență pentru reintegrare. Dezvoltarea unei mai bune înțelegeri a profilului migranților moldoveni poate ajuta la elaborarea proiectelor de reintegrare sustenabile care să permită repatriaților atingerea nivelurilor de autosuficiență economică, stabilitate socială în cadrul comunității lor și bunăstare psihosocială pentru ca aceștia să poată face față consecințelor factorilor de migrație ([Glosar privind migrația, OIM, 2019](#)).

3. Locația respondenților

Harta 2: Distribuția raională a familiilor cu migranți reveniți în Republica Moldova

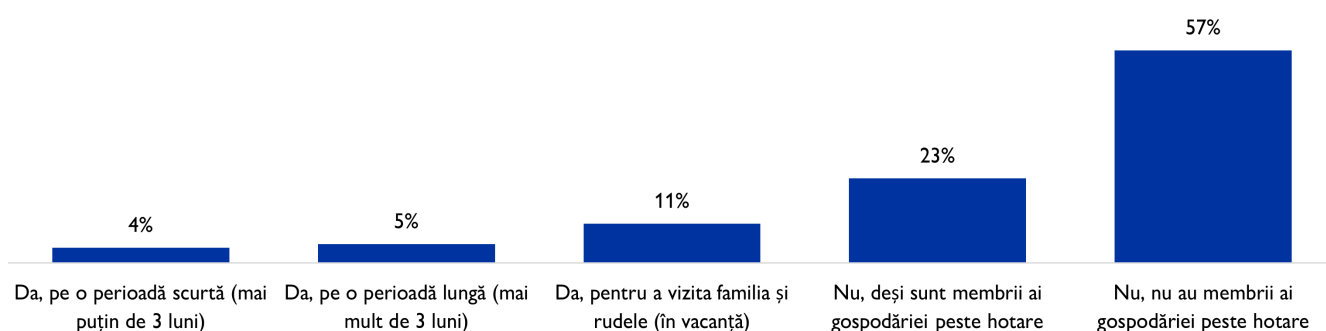

Această hartă este prezentată doar în scop ilustrativ. Limitele și numele indicate, precum și denumirile utilizate pe această hartă nu implică aprobarea sau acceptarea oficială din partea OIM.

Unul dintre obiectivele primare ale sondajului a fost de a estima proporția de repatriați în Republica Moldova în raport cu populația totală. Dintre cele 9,546 de familii contactate telefonic, 57 la sută au declarat că nu au membri de familie care să locuiască în străinătate. În schimb, 23 la sută au indicat că au un membru de familie în străinătate care nu s-a mai întors din februarie 2022, în timp ce ceilalți 20 la sută au declarat că au un membru de familie care s-a întors în Republica Moldova această perioadă. Dintre aceștia, 11 la sută s-au întors pentru o vacanță și au fost

astfel excluși din cercetare. Patru la sută s-au întors pentru mai puțin de trei luni, iar cinci la sută s-au întors pentru o perioadă îndelungată. Pe baza acestor constatări, se poate deduce că aproximativ 43 la sută dintre gospodăriile din Republica Moldova au cel puțin un membru al familiei care locuiește în străinătate. În 2021, OIM a făcut estimări similare cu privire la numărul de moldoveni care trăiesc peste hotare. Din acest grup, doar nouă la sută s-au încadrat în definiția de “repatriat” adoptată în acest studiu.

Figura 1: Distribuția membrilor familiilor ce au în compoziția lor membrii reveniți de peste hotare, (%)

Atunci când participanții la sondaj au fost întrebați despre numărul de membri ai gospodăriei care s-au întors din străinătate, fie pentru o perioadă scurtă, fie pentru o perioadă îndelungată, constatările au indicat că 82 la sută au raportat un membru al familiei care s-a întors în țară, 14 la sută au raportat doi membri, trei la sută au raportat trei membri, iar unul la sută au raportat patru sau mai mulți membri care s-au întors. Prin urmare, în medie, în gospodăriile moldovenești s-au întors 1.2 membri.

Figura 2: Distribuția și numărul familiilor ce au în compoziția lor membrii reveniți de peste hotare, (%)

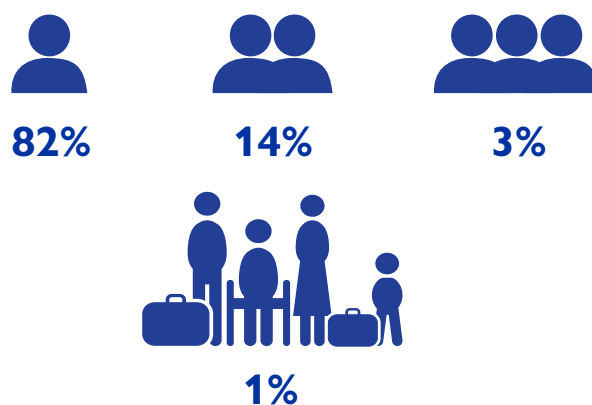
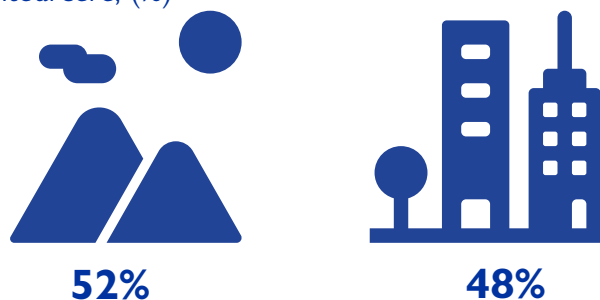

Figura 3: Distribuția migranților reveniți, în funcție de așezarea rurală/urbană în care locuiau după întoarcere, (%)

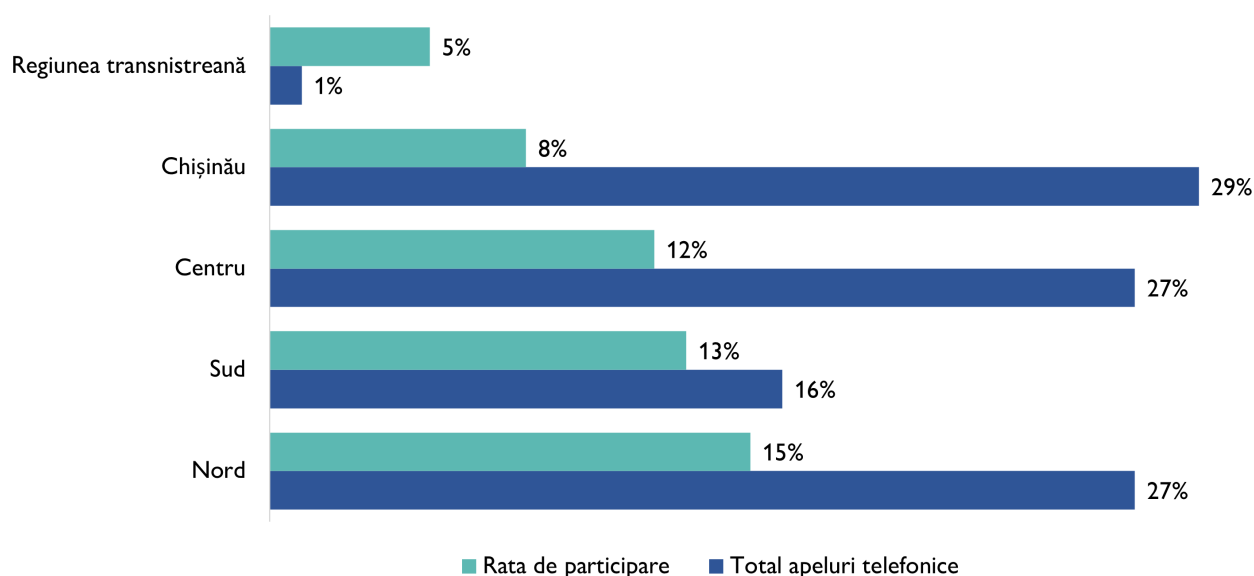

Un total de 1,497 de persoane identificate ca fiind repatriați în 1,206 familii, cu mai mult de o persoană revenită per familie (18%). Cincizeci și doi la sută dintre respondenți aveau reședința în zonele rurale, în timp ce restul (48%) locuiau în zonele urbane.

Aproximativ 29 la sută din totalul apelurilor telefonice reușite au avut ca rezultat răspunsuri de la persoane din Chișinău, 27 la sută din regiunile de Nord și Centru ale țării, 16 la sută din regiunea de Sud și unu la sută din regiunea transnistreană. La compararea distribuției la nivel regional a persoanelor contactate cu cei care au participat la sondaj, s-a observat că o

proporție mai mare de respondenți au fost de acord să fie intervievați în regiunea de Nord și în regiunea de Sud (15 și, respectiv, 13%), față de municipiul Chișinău și regiunea transnistreană (8 și, respectiv, 5%). În timp ce majoritatea respondenților locuiau în zonele rurale, cele mai multe apeluri telefonice au fost realizate în municipiul Chișinău.

Figura 4: Distribuția regională a respondenților contactați și rata de participare la sondaj, (%)

Durata șederii în Republica Moldova și grupele de vârstă

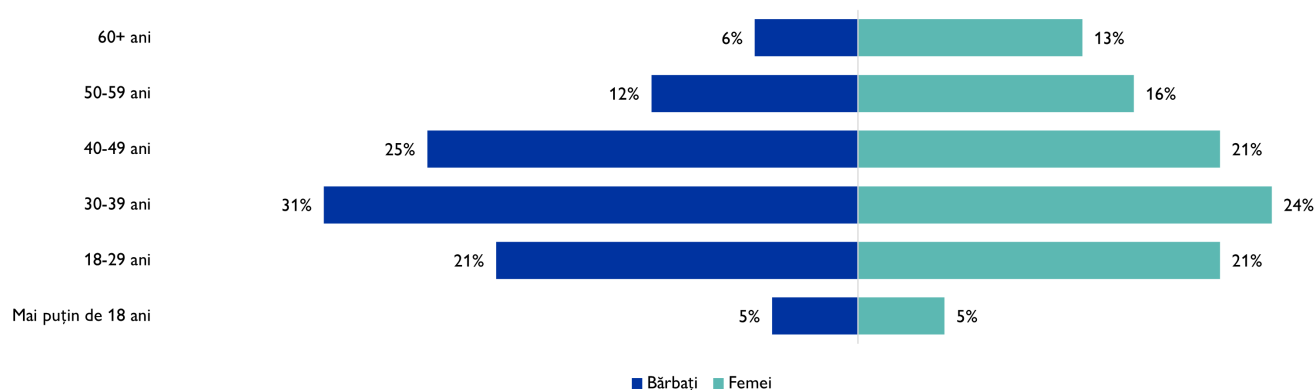
Durata șederii a persoanelor care se întorc în Republica Moldova, 62 la sută de familii au menționat că membrii reîntorși au stat mai mult de 3 luni, în timp ce 38 la sută au stat pe o perioadă mai restrânsă de 3 luni. S-a observat o ușoară tendință la femei de întoarcere pe perioade scurte de timp (mai puțin de 3 luni) (65%) în comparație cu bărbații (60%). Majoritatea bărbaților cu vârsta de 60 de ani și mai mult au stat în Republica Moldova perioade mai mari

de 3 luni (73%), depășind cota medie al bărbaților în general. Cota femeilor din aceeași categorie de vârstă care s-au aflat în țară pe o perioadă lungă au constituit 60 la sută. Datele dezagregate pe vârste arată că, în medie, bărbații reîntorși erau mai tineri decât femeile (38 de ani vârsta medie pentru bărbați și 42 de ani pentru femei). Aproape o treime dintre bărbații și un sfert dintre femeile care au revenit în țară aveau vârste cuprinse între 30-39 de ani.

Datele dezagregate pe sexe au arătat că 59 la sută din persoanele care s-au întors în țară au fost bărbați, în timp ce 41 la sută au fost femei. Aproape toți respondenții s-au identificat ca fiind cetățeni ai Republicii Moldova.

Figura 5: Distribuția de vârstă a migranților reveniți, pe gen, (%)

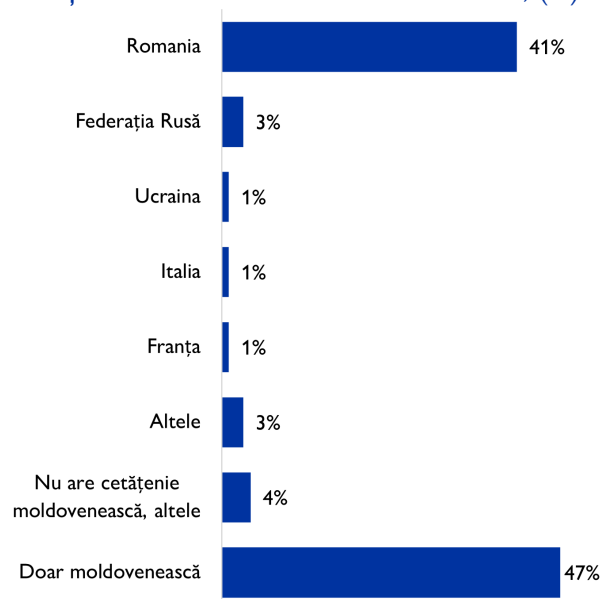
4. Cetățenie și țări de ședere

Dintre cei 1,479 de repatriați raportați, o majoritate semnificativă, constituind 96 la sută, dețineau cetățenia Republicii Moldova, în total 1,434 de persoane. Dintre aceștia, 49 la sută au declarat că au o a doua cetățenie, inclusiv cetățenia României (41%), urmată de cea a Federației Ruse (2%), Italiei, Ucrainei și Franței (câte 1%) și alte țări (3%). Celelalte patru la sută (63 de persoane) nu dețineau cetățenia Republicii Moldova. Dintre aceștia, 43 de persoane erau cetățeni ai Ucrainei, urmați de Federației Ruse (8%), României și Canadei (câte 6%), Siriei (5%), Regatului Unit (3%) și Irlandei (2%). În plus, o persoană a refuzat să răspundă la întrebarea privind cetățenia.

După cum s-a menționat deja, majoritatea respondenților cu dubla cetățenie, cea de a doua era preponderent al României. Cu toate acestea, în comparație cu sondajele anterioare ale OIM axate pe întoarcerea forței de muncă în Republica Moldova, în special în timpul pandemiei COVID-19 ([evaluare rapidă în teritoriul a OIM, 2020](#)), studiul a relevat un număr stabil de repatriați din țările Comunității Statelor Independente (CSI), cu Federația Rusă în frunte.

Țările CSI, din care face parte și Republica Moldova, au fost în mod constant o destinație importantă pentru migranții moldoveni, datorită culturii, limbii și istoriei asemănătoare.

Figura 6: Distribuția respondenților în funcție de dubla cetățenie în afară de cea moldovenească, (%)

Dintre cei 1,497 de repatriați, 19 la sută s-au întors din Germania, 17 la sută din Italia, 10 la sută din Franța, nouă la sută din Federația Rusă și opt la sută din Regatul Unit. Un număr mai mic se întorsese din România, Cehia și Ucraina (5% fiecare). Alții au sosit în Republica Moldova din Polonia, Irlanda și Israel (3% fiecare), precum și din Spania, Belgia și Portugalia (2% fiecare). Ceilalți respondenți au venit din Statele Unite ale Americii, Olanda, Grecia, Turcia și Canada, fiecare

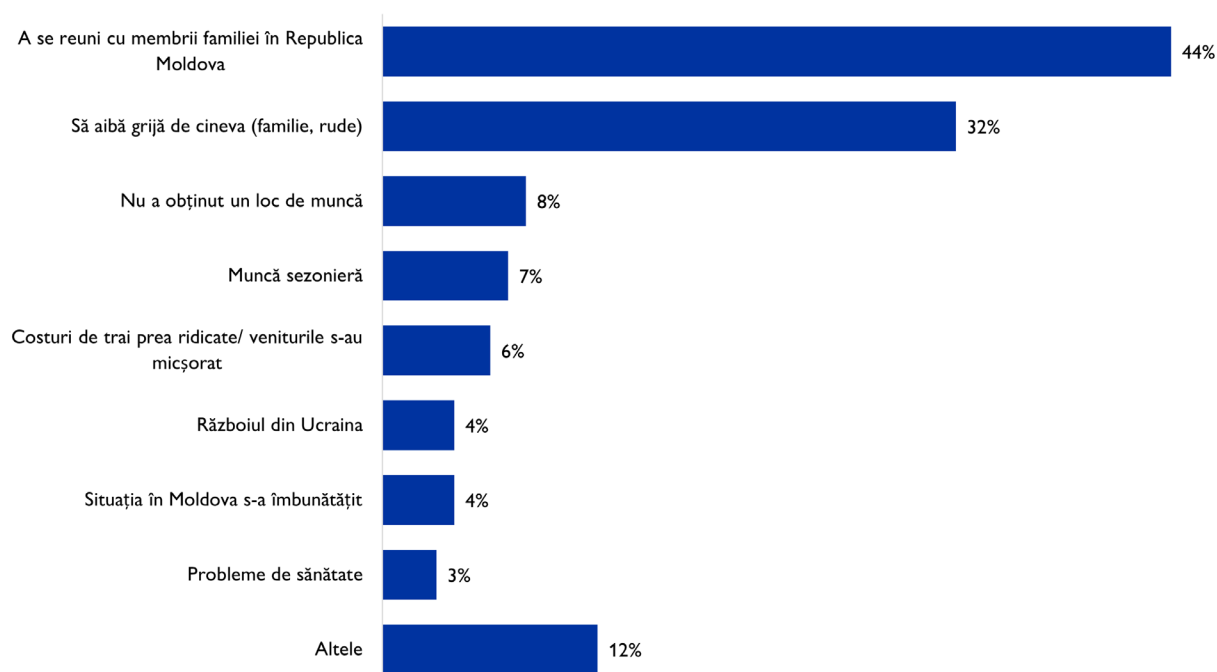
reprezentând câte un procent. În plus, un alt procent au venit din alte țări s-au au refuzat să răspundă. Țările identificate ca având cea mai mare diasporă moldovenească, în ordine descrescătoare, sunt Federația Rusă, Italia, Israel, Germania, Regatul Unit și Portugalia ([Cartografierea diasporei moldovenească, 2017](#)). Este notabil faptul că majoritatea celor care se întorc provin din Germania și Italia, care nu găzduiesc cea mai mare diasporă moldovenească.

5. Motive de întoarcere și de plecare repetată

Aproape 44 la sută dintre respondenți s-au întors în Republica Moldova pentru a se revedea cu membrii familiei, în timp ce 32 la sută s-au întors pentru a îndeplini responsabilitățile de îngrijire a rudelor bolnave sau în vârstă. Alte motive principale de întoarcere au inclus imposibilitatea de a obține un loc de muncă în străinătate (8%), angajarea în activități sezoniere (7%), constrângeri financiare sau venituri reduse (6%), impactul conflictului din Ucraina (4%),

situația îmbunătățită a Republicii Moldova (4%), pentru probleme de sănătate (3%), dificultăți în găsirea unei locuințe sau a unei cazări în străinătate (2%) și diverse alte motive nespecificate (10%). De asemenea, este de conceput faptul că multe dintre persoanele care s-au întors ar fi locuit în străinătate perioade lungi de timp din imposibilitatea de a călători din cauza restricțiilor de călătorie induse de pandemia COVID-19.

Figura 7: Distribuția migranților reveniți în funcție de motivele de întoarcere acasă, (%) (Mai mult de un răspuns posibil)

Servicii de suport necesare la întoarcerea în Republica Moldova

Cel mai mare procentaj dintre cei care s-au întors în țară (26%), au indicat că au nevoie de asistență financiară. În plus, 19 la sută, au indicat, de asemenea, că au nevoie de un loc de muncă cu un salariu decent, în timp ce 14 la sută au căutat un loc de muncă în localitatea lor sau în zonele învecinate. Alte servicii semnificative solicitate la întoarcere au inclus sprijin pentru asistență medicală și tratament (11%), angajare în domeniul lor de specialitate sau în cadrul profesiei lor (7%), sprijin pentru a deschide sau a conduce o mică afacere (5%) și sprijin pentru obținerea documentelor de ședere sau cetățenie (2%). Acest studiu a evidențiat, de asemenea, faptul că unii migranți au nevoie de sprijin pentru înscrierea la școli sau universități, importul de bunuri personale achiziționate în străinătate, recunoașterea calificărilor și învățarea limbii pentru copii (câte 1% fiecare). Este interesant faptul că aproximativ zece la sută dintre respondenți au declarat că nu au nevoie de sprijin, în timp ce doi la sută nu erau siguri de ce asistență au nevoie, iar alți doi la sută nu au oferit un răspuns la această întrebare. Aceste informații evidențiază diversele nevoi și preferințe ale persoanelor repatriate în ceea ce privește serviciile de care au nevoie după ce s-au întors.

Figura 9: Distribuția migranților reveniți după necesitățile declarate la întoarcerea în Republica Moldova, (%)

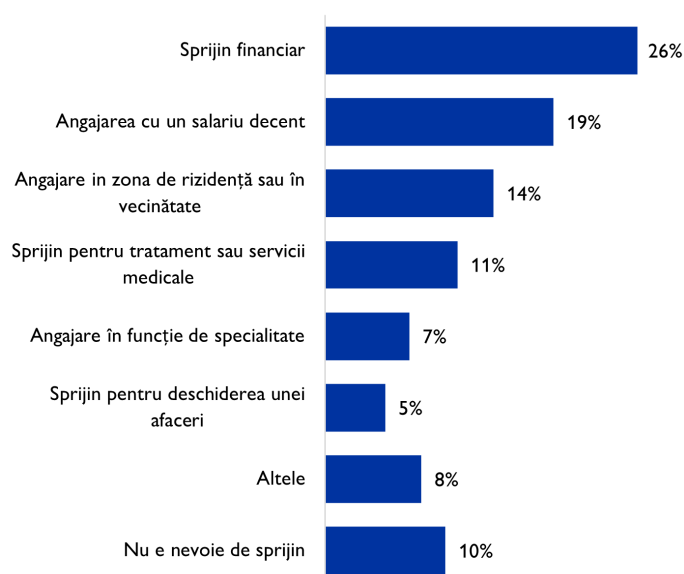
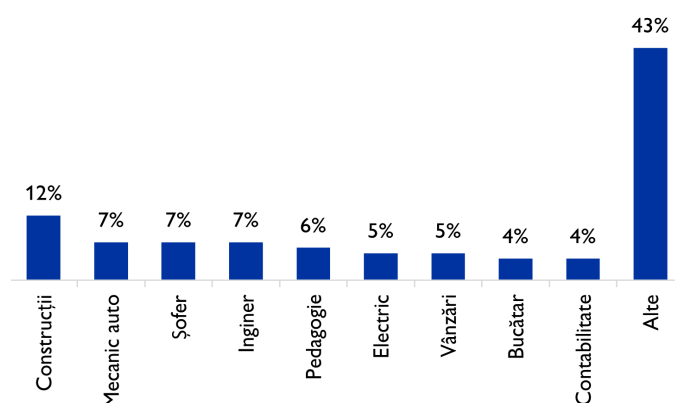

Figura 8: Percepția salariilor

Persoanele ce au specificat nevoia de sprijin în găsirea unui loc de muncă, care să ofere un “salariu decent” (N=388), au fost întreabate în continuare despre suma care reprezintă un salariu decent în lei moldovenești (MDL). Valorile salariului menționat a variat de la un minim de 5,000 MDL la 80,000 MDL pe lună. Salariul mediu lunar considerat decent de către respondenți a fost de 18,000 MDL. Informațiile au fost luate în considerare fără a se ține cont de profesii, de nivelul minim de educație, precum și de anii de experiență. În 2023, salariul minim pe țară a fost 4,000 de lei pe lună, iar salariul mediu a fost de 11,700 de lei.

Figura 10: Distribuția respondenților în funcție de specializarea profesională, (%) (N=136)

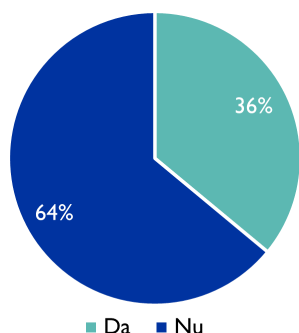

O sută treizeci și șase de persoane au specificat profesia în care ar dori să solicite asistență pentru a se angaja. Figura de mai sus arată distribuția respondenților între aceste persoane specifice.

Motive de plecare după revenire (din 2022)

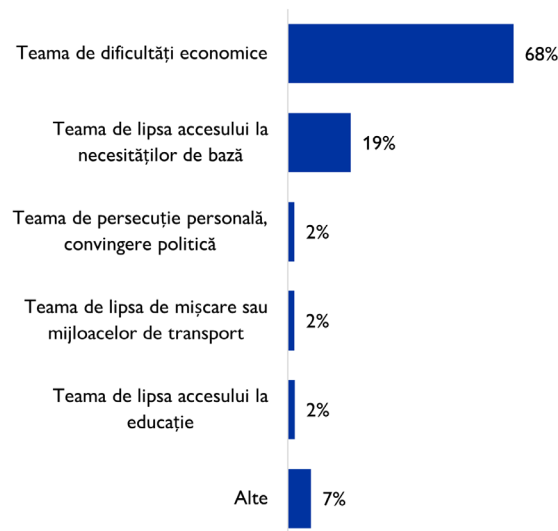
De asemenea, sondajul a urmărit să afle dacă există cetățeni ai Republicii Moldova care au revenit în țară în perioada studiată, dar au plecat din anumite motive. Din cele 1,206 familii intervievate, 36 la sută (echivalentul a 430 de familii) au avut membri ce s-au întors în 2022, dar care ulterior au părăsit țara din nou. În cadrul unor dintre aceste familii, au existat mai mulți membri de familie care s-au întors și mai târziu au plecat, totalizând 547 de persoane. Studiul nu a surprins durata medie de ședere în Moldova.

Figura 12: Distribuția membrilor familiilor care au plecat după întoarcere, (%)

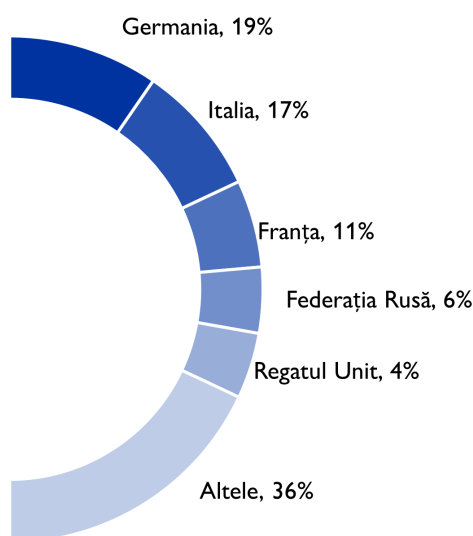
Studiul a subliniat faptul că migrația forței de muncă, în special deciziile celor care se întorc în țară de a părăsi Republica Moldova odată ce au revenit, sunt influențate de factori socio-economici atât la nivel național, cât și internațional. În timp ce factorii care determină întoarcerile inițiale sunt determinate de legăturile sociale și familiale, deciziile pentru plecările ulterioare sunt legate de considerente economice și de divergențe în ceea ce privește nivelul de trai între Republica Moldova și țările de destinație. Majoritatea respondenților erau preocupați de potențialele provocări financiare, pierderea locului de muncă și reducerea veniturilor, acestea fiind motivele principale de plecare (68%). În plus, preocupările legate de accesul limitat la necesitățile esențiale, cum ar fi alimentele, apa, electricitatea și salubritatea, au fost menționate de 19 la sută dintre respondenți.

Figura 11: Distribuția respondenților în funcție de motivele plecării după revenirea din 2022, (%) (N=430 Familii) (Mai mult de un răspuns posibil)

Principalele destinații pentru persoanele care au decis să părăsească țara au fost Germania (19%), Italia (17%), Franța (11%), Federația Rusă și Regatul Unit (8% fiecare). Remarcabil este faptul că migrații moldoveni nu sunt neapărat înclinați să migreze în țările CSI.

Figura 13: Distribuția respondenților după țara de destinație a plecării repetate, (%) (N=547)

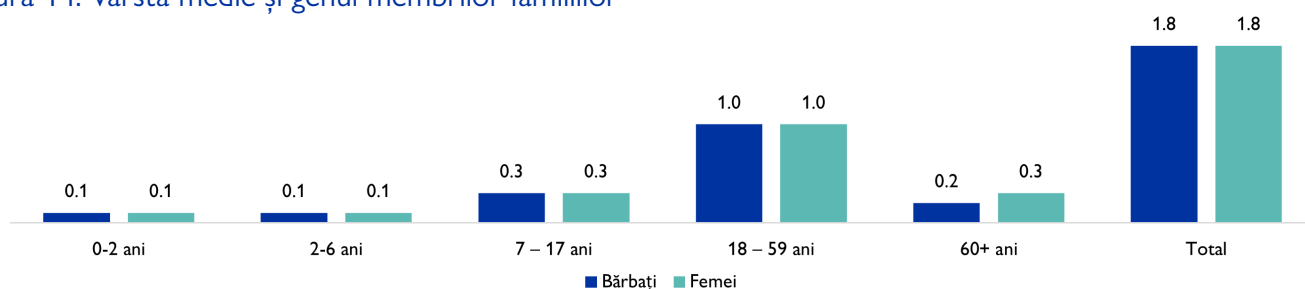

6. Compoziția familiilor, nevoi și vulnerabilități

În medie o familie era formată din 3.6 membri, iar acest lucru a fost valabil atât pentru respondenții de sex masculin, cât și pentru cei de sex feminin, cu o medie de 1.8 persoane pentru fiecare sex. În fiecare familie, exista cel puțin o femeie și un bărbat cu vârsta cuprinsă între 18 și 59 de ani. Proporția

femeilor cu vârsta de 60 de ani și peste a fost ușor mai mare decât cea a bărbaților din aceeași grupă de vârstă (0.3 pentru femeile cu vârsta de 60+ față de 0.2 pentru bărbații cu vârsta de 60+). Pentru celelalte categorii de vârstă, distribuția pe sexe a fost aceeași.

Figura 14: Vârsta medie și genul membrilor familiilor

În medie, 1.3 persoane per familie erau angajate, incluzând pe cei care lucrau cu normă întreagă, cu jumătate de normă, neregulat sau sezonier. În plus, 0.7 persoane per familie primeau pensii sau alte compensații sociale, care includeau indemnizații pentru concediul de maternitate.

Figura 15: Numărul mediu de membri al familiilor angajați

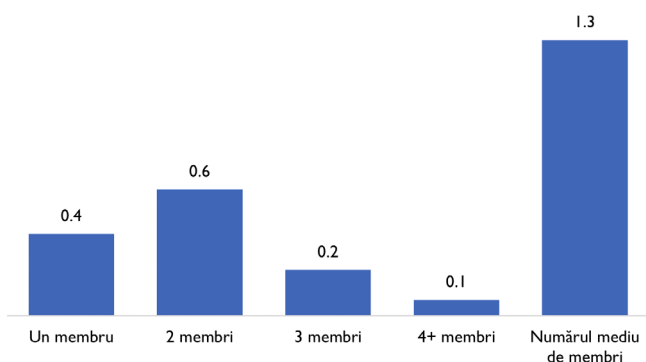
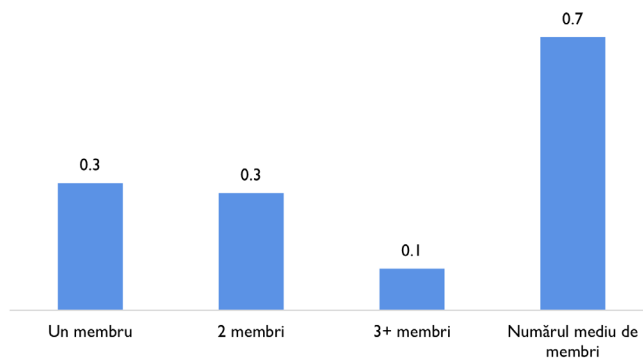

Figura 16: Numărul mediu de membri al familiilor ce primesc compensații

Respondenții au fost întrebați despre asistența de care ar avea nevoie pentru a-și gestiona gospodăriile și dacă primesc ajutor în acest sens. Cincizeci și patru la sută dintre respondenți au declarat că se ocupă singuri de responsabilități, în timp ce 46 la sută primeau ajutor de la diverse persoane, cum ar fi soțul/soția, partenerul, părintele, fratele/sora sau altă rudă. În plus, aproape o cincime din participanți (21% sau 257 de respondenți) au declarat că au un membru al familiei cu probleme de sănătate și necesități specifice.

Figura 17: Distribuția membrilor familiilor cu necesități speciale, (%)

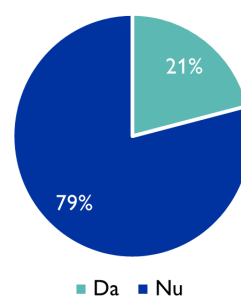

Figura 18: Distribuția membrilor familiilor cu condiții serioase de sănătate, (%) (Mai mult de un răspuns posibil)

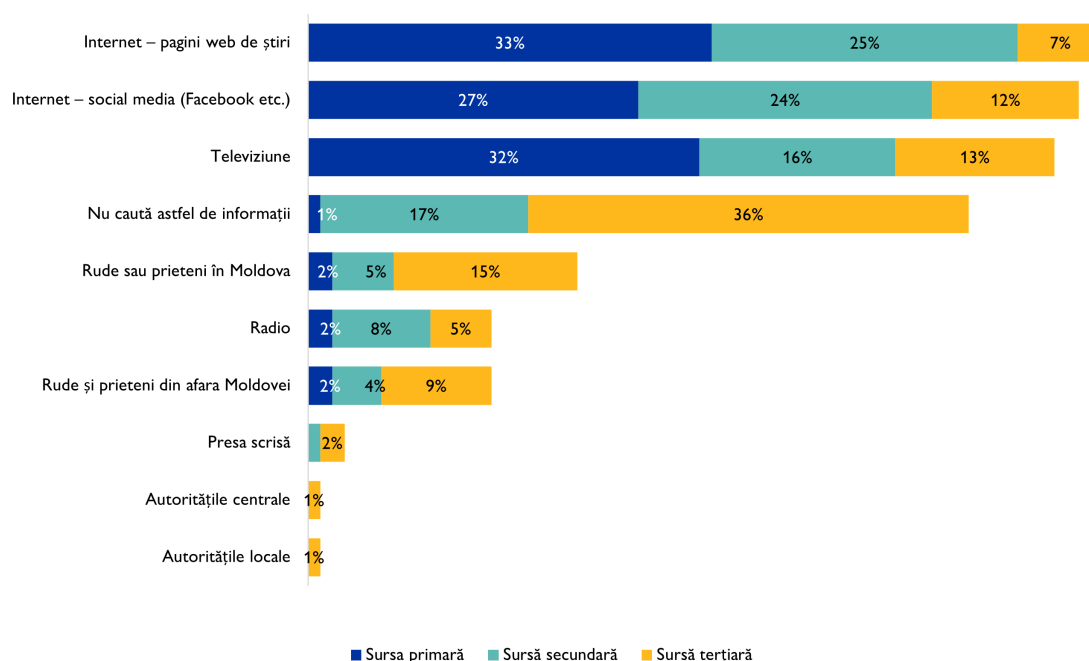
Dintre familiile cu membri care aveau probleme grave de sănătate, majoritatea au menționat că cel puțin un membru al familiei avea o boală cronică (79%), era rănit sau accidentat (12%) sau avea o dizabilitate (11%). Unii respondenți au specificat, de asemenea, că au membri ai familiei cu probleme oncologice (4%), afecțiuni ereditare și neurologice (câte 2% fiecare) și alte probleme legate de sănătate (3%). În cele din urmă, femeile însărcinate sau care alăptează au reprezentat patru la sută din totalul eșantionului.

7. Surse de informații

Majoritatea respondenților au indicat sursele lor primare de informare cu privire la situația actuală din Ucraina și Federația Rusă. Cele mai populare surse de informare în rândul respondenților au fost știrile online (65%), platformele de socializare precum Facebook, Instagram și Telegram (63%) și televiziunea (TV, 61%). Un procent mai mic de respondenți au declarat că se bazează pe următoarele alte surse, rude și prieteni din Republica Moldova (22%), rude și prieteni din afara

Republicii Moldova (15%), radio (15%) și ziare tipărite (3%). Doar unu la sută s-a bazat pe autoritățile locale sau centrale pentru informații, fără a indica modul în care aceste informații au fost difuzate. Aceste constatări evidențiază diversele canale prin care moldovenii migranți se informează. Aceste surse au o influență directă asupra formării opiniilor și a deciziilor de a rămâne sau de a pleca înapoi în străinătate.

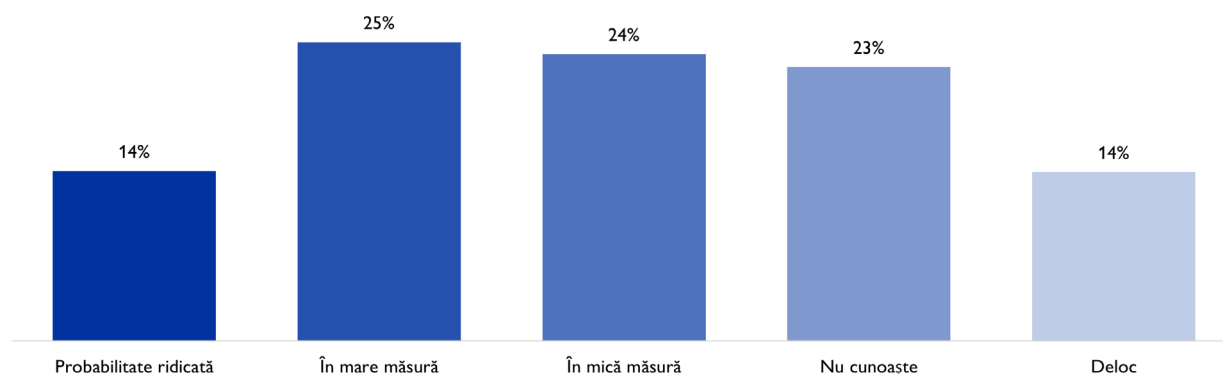
Figura 19: Distribuția primară, secundară și terțiară a surselor de informare, (%)

Percepții și preocupări ale migranților reveniți

În cadrul studiului, un interes aparte a fost acordat în identificarea percepțiilor și opiniilor celor care s-au întors în țară, referitor la evoluția războiului din Ucraina, precum și la potențialele consecințe ale acestuia asupra stabilității economice și politice a țării. A existat un spectru larg de opinii cu privire la evoluția viitoare a conflictului dintre Federația Rusă și Ucraina.

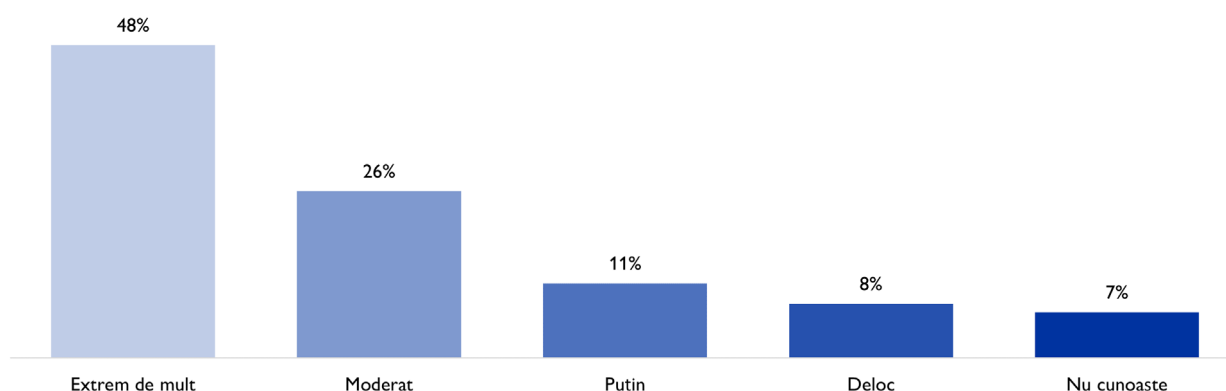
Figura 20: Percepțiile privind probabilitatea de escaladare a războiului din Ucraina, (%)

Percepțiile respondenților care au revenit în țară s-au bazat pe faptul că aceștia credeau că este posibil ca războiul să continue sau să se intensifice în viitorul apropiat. Figura 18 prezintă distribuția opiniilor respondenților cu privire la probabilitatea ca războiul din Ucraina să se extindă. Ulterior, respondenții au fost, de asemenea, rugați să indice, pe o scală crescătoare, cât de îngrijorați erau de faptul că războiul s-ar putea extinde în Republica Moldova (Figura 21). Aceste două figuri ilustrează faptul că, moldovenii reveniți nu au o opinie formată asupra probabilității de escaladare a războiului în Ucraina, deși au manifestat

un nivel ridicat de îngrijorare privind posibilitatea ca războiul să se extindă în Republica Moldova. În trecut, Republica Moldova a făcut parte din Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS). Însă în prezent, țara își îndreaptă atenția către o integrare mai strânsă cu Uniunea Europeană. Această direcție a fost oficial recunoscută în iunie 2022, când Republicii Moldova i-a fost acordat statutul de membru candidat de către UE. Datorită contextului său istoric și politic, precum și proximității geografice, s-ar putea observa un nivel substanțial de îngrijorare în cadrul societății cu privire la războiul din Ucraina, care a început în 2022.

Figura 21: Nivelul de îngrijorare cu privire la riscul ca războiul să se extindă în Republica Moldova, (%)

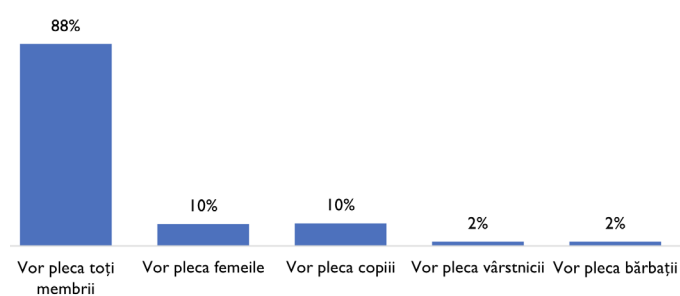

8. Intențiile migranților reveniți și a membrilor familiilor

Un aspect deosebit de important al studiului a constat în înțelegerea intențiilor persoanelor care s-au întors în țară după experiențele lor din străinătate. De asemenea, s-a analizat perspectiva generală asupra economiei și preocupările legate de războiul din Ucraina. Participanților li s-a solicitat să clasifice probabilitatea de a părăsi locul actual de reședință, precum și intențiile altor membri ai gospodăriei.

Figura 23: Membrii familiilor care consideră să plece în cazul escaladării conflictului, (%) (N=538)

(Mai mult de un răspuns posibil)

În cadrul studiului, s-a acordat atenție asupra circumstanțelor în care membrii familiilor ar lua în considerare părăsirea locului de reședință actual sau părăsirea din nou a țării. Principalele

Figura 24: Circumstanțe care influențează deciziile privind schimbarea locului de reședință, (%) (Mai mult de un răspuns posibil)

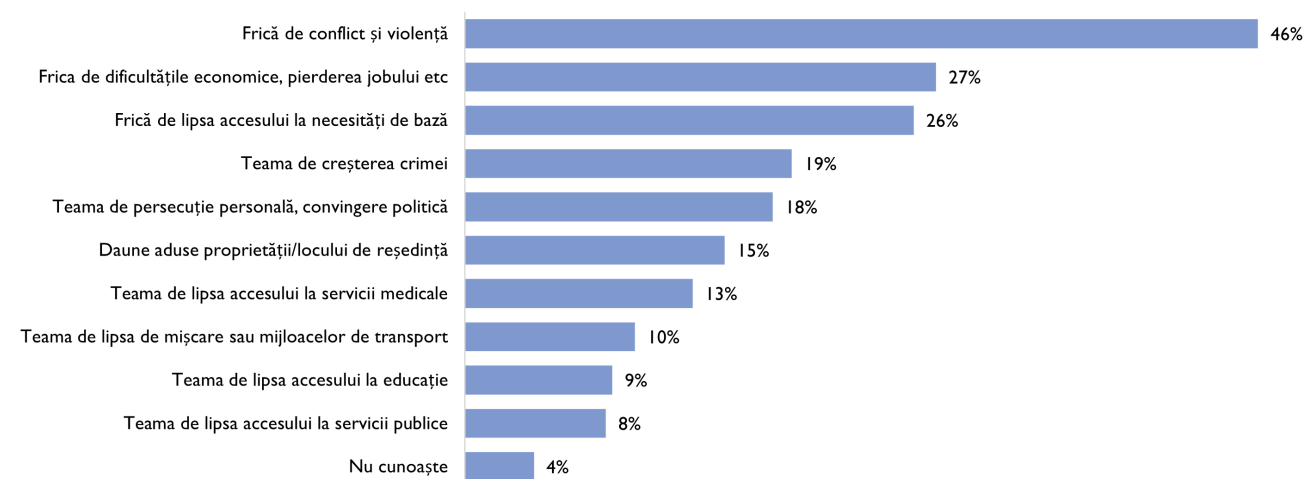
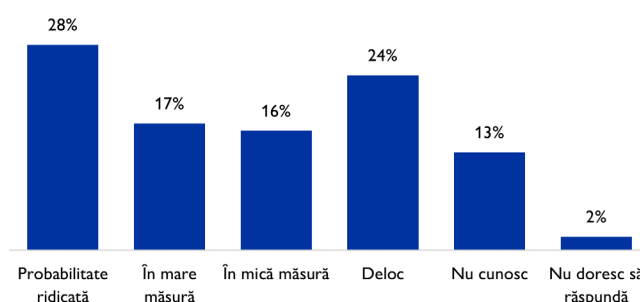

Figura 22: Distribuția respondenților care se gândesc să-și părăsească locul de reședință în cazul escaladării conflictului, (%)

Dintre cei 538 de respondenți care au indicat probabilitatea de a părăsi țara, majoritatea respondenților și-au exprimat intenția de a pleca împreună cu toți membrii familiilor lor, reprezentând până la 88 la sută din chestionar (Figura 22). Aceste constatări pun în lumină faptul că o parte semnificativă a populației consideră perspectiva relocării în cazul unei escaladări a conflictului.

circumstanțe care ar influența această decizie au fost teama de conflict, violență, dificultăți economice și pierderea locului de muncă.

Optzeci și nouă la sută dintre respondenți au indicat că, dacă ar fi să schimbe locul curent de reședință, majoritatea ar alege să migreze într-o altă țară. Mai puțini s-ar schimba în alt loc în cadrul Republicii Moldova, unde temerile și preocupările lor ar fi abordate diferit. Dintre cei 483 de membri care au

indicat că se vor pleca într-o altă țară, 67 la sută aveau documentele necesare pentru călătorii în străinătate, adică pașapoarte. Un procent suplimentar de 25 la sută a raportat că doar unii membri ai gospodăriei lor dețineau astfel de documente.

Figura 25: Destinația planificată a respondenților care doresc să schimbe locul de reședință, (%)

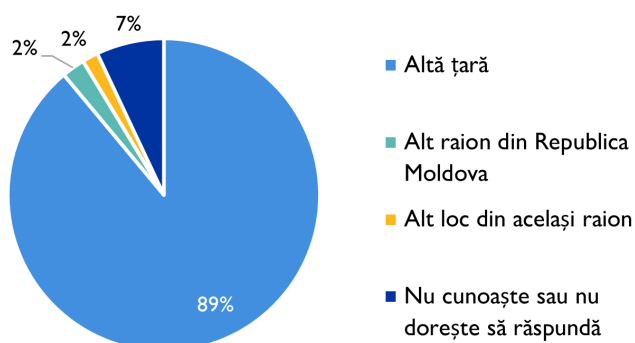
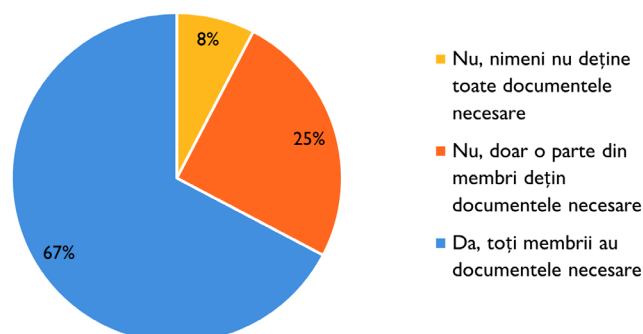

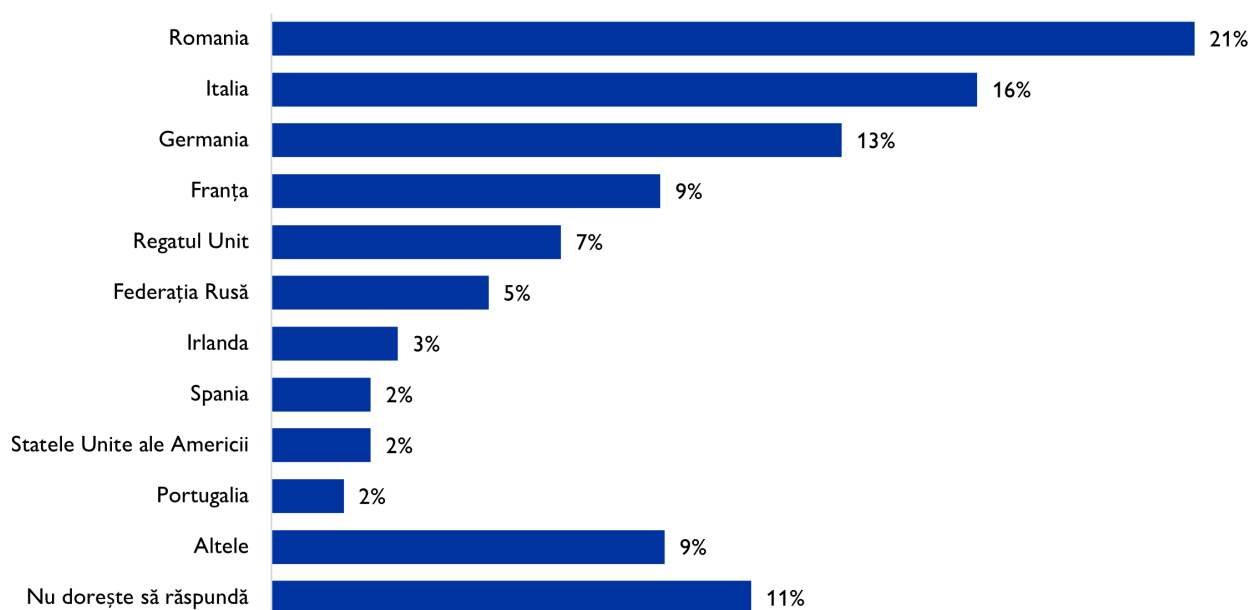
Figura 26: Distribuția membrilor familiilor în funcție de documentele de călătorie deținute, (%)

În timp ce Germania, Italia și Franța au fost principalele țări de ședere a migranților reveniți, la fel și pentru cei care au plecat din nou ulterior. Pentru ceilalți membri ai familiilor, în topul potențialelor țări de destinație au constat România, Italia și

Germania. Este posibil ca apropierea geografică și culturală dintre România și Republica Moldova să facă din România o alegere ușoară, atunci când oamenii se află în situații, care îi forțează să plece.

Figura 27: Posibile țări de destinație ale respondenții care intenționează să părăsească Republica Moldova, (%) (N=483)

9. Concluzie

Încă de la începutul războiului din Ucraina, un număr considerabil de ucraineni și cetățeni al țărilor terțe au căutat refugiu în țările vecine. Distrugerea proprietăților, mijloacelor de trai și a infrastructurii, continuă să ducă la strămutări forțate și a majorării vulnerabilităților. Acest război nu doar a provocat distrugerii imense și pierderi de vieți omenești, dar a avut de asemenea, un impact profund asupra țărilor învecinate, ceea ce a dus la creșterea substanțiale ale prețurilor la energie, precum și a inflației, și a condus la perturbarea fluxurilor comerciale în cadrul membrilor CSI. Pentru Republica Moldova, factorii menționați anterior au influențat negativ asupra dezvoltării și a creșterii economice, care a intrat într-o stare de recesiune, cu o contracție a PIB-ului de cinci la sută în 2022 ([Biroul Național de Statistică, 2023](#)). Având în vedere condițiile macroeconomice dificile, modificarea modelelor de migrație ar putea avea efecte de lungă durată asupra populației moldovenești și a capacității acesteia de a gestiona impactul războiului. Acesta reprezintă unul din motivele, pentru care OIM colaborează cu guvernul Republicii Moldova. Încă din anul 2001, scopul acestui parteneriat este de a proteja drepturile migranților și de a întruni necesitățile acestora. Un exemplu de acest fel, s-a manifestat prin dezvoltarea politicilor de reintegrare sustenabilă a migranților reînțorși care a culminat cu adoptarea de către guvern a "Programului național de reintegrare a migranților reveniți" sponsorizat de către OIM.

Studiul este o continuă contribuție la eforturile depuse pentru a remedia deficiențele existente sau lipsa de date despre repatriați. Studiul a reușit să ofere o estimare a numărului de repatriați moldoveni într-un mod semnificativ din punct de vedere statistic, reprezentativ și fiabil. În acest fel, a oferit, de asemenea, o analiză contextuală a provocărilor, nevoilor, vulnerabilităților și intențiilor moldovenilor reveniți și a modului în care acestea ar putea fi influențate de conflictul actual. Pe baza constatărilor studiului și în conformitate cu evaluările anterioare ale OIM, se poate concluziona că una din trei familii are cel puțin un membru al familiei care locuiește în prezent în străinătate. Ponderea familiilor cu

migranți care s-au întors din februarie 2022 reprezintă nouă la sută, dintre care patru la sută s-au întors pe termen scurt și cinci la sută s-au întors pe termen lung.

Comparând studiul din 2020 privind repatriații moldoveni în timpul pandemiei COVID-19, datele prezentate au evidențiat un număr sporit de repatriați care provin din țările CSI, nouă la sută dintre aceștia provenind din Federația Rusă și aproape cinci la sută din Ucraina ([evaluare rapidă în teritoriu a OIM, 2020](#)). Pe când în raportul curent s-a observat că după februarie 2022 cele mai mari fluxuri de migranți se întorceau din UE, ce poate fi considerat drept indicator asociat cu alegerea țărilor de destinație pentru diaspora moldovenească.

În general, datele rezultate în urma acestei cercetări au arătat cum migrația și, în acest caz, decizia repatriaților de a părăsi Republica Moldova o dată cu revenirea, este rezultatul unor considerente socio-economice. În timp ce motivele plecării sunt legate de considerente economice, factorii care motivează întoarcerea sunt în primul rând de natură socială și sunt legați de situațiile familiale. Majoritatea celor care s-au întors în Republica Moldova au făcut-o pentru a se reîntâlni cu membrii familiei sau pentru a îndeplini anumite responsabilități de îngrijire.

Acest raport oferă o contribuție suplimentară la activitatea programatică a OIM în Republica Moldova. Datele prezentate vor contribui la crearea programelor, politicilor în domeniul tranziției și redresării post-criză, vizând migranții care se întorc în comunitățile lor. De asemenea, este menit să contribuie la planificarea viitoare legate de reintegrare, facilitând crearea unor proiecte de asistență și sprijin, atât în Republica Moldova, cât și în țările de reședință ale diasporei moldovenești.

10. Metodologie

Matricea de urmărire a deplasărilor (DTM) a OIM este un sistem de colectare și analiză a datelor pentru a disemina informații critice pe mai multe niveluri privind mobilitatea, vulnerabilitățile și nevoile populațiilor strămutate și mobile, care permite factorilor de decizie și intervențiilor să ofere acestor populații o asistență mai bună, specifică contextului. Acest sondaj face parte din activitățile DTM ale OIM desfășurate în Republica Moldova pentru a oferi perspective bazate pe dovezi cu privire la fenomenele de migrație și strămutare în interiorul și în afara țării. Centru de Analize și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice (CIVIS) a fost selectat ca partener de implementare pentru acest exercițiu prin intermediul unui proces de licitație deschisă. Cercetarea a fost efectuată la nivel național, în toate regiunile Republicii Moldova, acoperind atât zonele rurale, cât și cele urbane. Aceasta a acoperit 372 de localități pentru chestionarul principal și peste 600 pentru formularele de screening. Pentru a analiza familiile moldovenești cu membri reveniți, care s-au întors pe termen lung sau scurt din februarie 2022, a fost utilizat un interviu telefonic asistat de calculator (CATI) aleatoriu, combinat cu metoda bulgărelui de zăpadă de selecție și interviu fie prin telefon, fie personal. În total, 1,206 respondenți au fost intervievați între 15 februarie și 4 iunie 2023. Limba, în care au fost realizate interviurile a fost româna sau rusa, în funcție de limba vorbită de respondent. Aproape 83 la sută dintre interviuri au fost realizate în limba română și 17 la sută în limba rusă. Durata interviului a variat de la 7 minute la 49 de minute.

În total, au fost completate 9,546 de formulare de screening valide prin apeluri telefonice, dintre care au fost identificate 875 de familii țintă (adică cu un membru al familiei care s-a întors acasă din februarie 2022 pentru o perioadă scurtă sau lungă). Rata de incidență a grupului țintă a fost de 9,2 la sută familii cu migranți reîntorși acasă din februarie

2022, dintre care 4,1 la sută s-au întors pentru o perioadă scurtă, adică mai puțin de trei luni (4,1%), și pentru o perioadă lungă, mai mult de trei luni (5,1%). Dintre cei 875 de respondenți țintă identificați, 292 (sau 33%) au refuzat să continue sondajul și să completeze chestionarul principal (fie de la început, fie în timpul procesului de interviu). În plus față de interviurile telefonice, au fost realizate 583 de interviuri față în față, utilizând eșantionarea aleatorie pentru a identifica alți potențiali respondenți din grupul țintă. Ca urmare, 623 de respondenți țintă au fost identificați prin metoda bulgărelui de zăpadă. Prin urmare, din cele 1,206 chestionare completate, 583 au fost realizate prin telefon, iar 623 au fost interviuri față în față. Pentru a realiza 9,546 de formulare de screening valide, au fost contactate 35,334 numere de telefon generate aleatoriu. Astfel, rata brută de participare la sondaj în etapa de screening (rezultată din numărul total de numere de telefon apelate) a fost de 27 la sută. Rata netă de participare la sondaj (excluzând apelurile cu respondenții neeligibili sau inactivi) este de 50 la sută.

Au fost efectuate mai multe măsuri pentru a asigura controlul calității datelor colectate. În primul rând, software-ul de colectare a datelor a permis stabilirea de reguli și principii logice pentru a ghida completarea chestionarului, inclusiv sărituri și mesaje de avertizare pentru răspunsuri incoerente și erori neintenționate. În al doilea rând, software-ul a monitorizat timpul necesar pentru a completa fiecare întrebare din chestionar. Verificarea în timp real a chestionarelor a fost înregistrată pe server. În plus, a fost instituit un sistem de monitorizare online pentru a urmări evoluția muncii pe teren, iar cel puțin 30 la sută dintre interviurile realizate au fost supuse verificării. De asemenea, au fost aplicate măsuri de control pentru transcrierile telefonice, înregistrările audio și conexiunile logice dintre întrebări. După efectuarea verificărilor de control al calității pe teren, 175 de chestionare au fost respinse, deoarece nu aparțineau grupului țintă.

DTM

Matricea de urmărire a deplasărilor (DTM - Displacement Tracking Matrix) este un sistem de urmărire și monitorizare a deplasărilor și a mobilității populației. Formularul de sondaj a fost conceput pentru a surprinde principalele modele de deplasare - țara de origine și regiunea - pentru refugiații de orice naționalitate care fug din Ucraina din cauza războiului. Acesta surprinde profilurile demografice ale respondenților și ale grupului cu care aceștia călătoresc, dacă există; se întreabă despre intențiile referitoare la destinația finală preconizată și perspectivele de rămânere în țara în care a avut loc sondajul/prima primire; colectează informații cu privire la un set de necesități principale pe care respondenții le-au exprimat ca fiind mai presante în momentul interviului.

De la începutul războiului din Ucraina, mai multe instrumente DTM ale OIM au fost implementate în țările învecinate cu Ucraina și în alte țări afectate în mod special de noile sosiri de migranți și refugiați din Ucraina.

Pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați: <https://dtm.iom.int/responses/ukraine-response>.

DTM face parte din Institutul Global de Date al OIM.